

STRAŻNICA ZACHODNIA

DWUTYGODNIK ZWIĄZKU OBRONY KRESÓW ZACHODNICH
(dawniej Biuletyn Z. O. K. Z.)

Prenumerata:
kwartalna 1 zł — półroczna
1,75 zł — roczna 3,50 zł —

Redaktor odpowiedzialny: Henryk Jaśkiewicz

Konto czekowe P. K. O. 208647
Dział Wydawniczy Związku Obrony Kresów Zachodnich w Poznaniu

Biurowisko Redakcji i Admini-
stracji: Poznań, Fredry 7
Telefon 40-56

DWA ZJAZDY

(Z życia Polaków w Niemczech).

W ostatnim tygodniu odbyły się na terenie Śląska Opolskiego dwa ważne zjazdy mniejszości polskiej w Niemczech.

Na sobotę, dn. 22 października zwołany został do Opola trzeci z rzędu w roku bieżącym Zjazd Rady Naczelnej Związku Polaków w Niemczech. W obradach wzięli udział przedstawiciele wszystkich dzielnic, zamieszkałych przez Polaków, a więc Westfalji, Prus Wschodnich, Berlina, Pogranicza i Śląska. Na plan pierwszy wysunęła się sprawa szkolnictwa polskiego w Niemczech. M. in. Rada Naczelna rozpatrzyła stanowisko, zajęte przez Związek Polaków w sprawach szkolnych, a sformułowane wspólnie z przedstawicielami innych mniejszości w Niemczech. Opracowane przez Związek postulaty szkolne, które będą przedstawione rządowi Rzeszy, zyskały zupełną aprobatę Rady. Mimo długich rozpraw nad tą kwestją, doceniając jej niesłychaną wagę dla życia polskiego w Niemczech, postanowiła Rada w najbliższym czasie zebrać się ponownie, poświęcając swe obrady wyłącznie kwestji szkolnej. W dalszym ciągu aprobowwała Rada w zupełności stanowisko delegatów Związku na III. kongresie mniejszości w Genewie, podkreślając równocześnie z zadowoleniem fakt zadzierżgnięcia węzłów współpracy z innymi mniejszościami słowiańskimi. Projektowany już oddawna ogólny zjazd Polaków w Niemczech zostanie prawdopodobnie zwołany w styczniu roku przyszłego: — Z głosów członków Rady — przedstawicieli różnych terenów wnioskować było można, iż mimo trud-

ności życie polskie w Niemczech dźwiga się z letargu.

Pocieszającym objawem tego odrodzenia był Sejmik dzielnic śląskiej Związku Polaków, jaki przy imponującym udziale ludu polskiego z całego Śląska Opolskiego, odbył się w niedzielę, 23 października w Groszowicach pod Opolem. Po wygłoszeniu ośmiu referatów, obejmujących wszystkie dziedziny życia narodowo-społecznego naszej mniejszości na Śląsku Opolskim, uchwalono dwie rezolucje, z których pierwsza podkreśla nierozzerwalną duchową łączność ludu polskiego na Śląsku Opolskim z macierzą i wszystkimi Polakami, żyjącymi w Niemczech. Poza tem rezolucja ta zawiera następującą deklarację:

„Jesteśmy obywatelami państwa niemieckiego i jako tacy poczuwamy się do obowiązku lojalnego wypełniania wszelkich zadań, wynikających z naszego obywatelstwa niemieckiego. Równocześnie jednak posiadamy pełną świadomość narodową, cenimy ją jako największy skarb i żądamy, aby państwo popierało nas w utrzymaniu naszej odrębności narodowej, tak jak wymaga tego etyka prawna, pozytywne przepisy konstytucji Rzeszy niemieckiej i zobowiązania międzynarodowe“.

Druga rezolucja odnosi się do spraw szkolnych i zaleca komisjom szkolnym, w skład których wchodzić również Polacy, aby:

„przy obsadzaniu posad nauczycielskich w mniejszościowo-polskich szkołach korzystały z przysługującego im na podstawie Konwencji Genewskiej prawa przedstawiania kandydatów“.

Sejmik śląski Związku Polaków zakończył się uroczystą wieczornicą.

Zwracamy uwagę na nasz dział ogłoszeniowy!

KRONIKA

W odpowiedzi na zaczepki Deutsche Tageszeitung

W berlińskim organie nacjonalistów niemieckich, Deutsche Tageszeitung, ukazała się w nr. 458 notatka pod sensacyjnym nagłówkiem „Irredenta polska sięga aż pod Szczecin“, w której podaje się ze źródeł „poufnych“ otrzymane sprawozdanie ze zjazdu delegatów Związku Obrony Kresów Zachodnich, odbytego rzekomo w Poznaniu dnia 17 sierpnia br. W ciekawym tym elaboracie czytamy, że

„obradom przewodniczył kierownik polskiego Urzędu Likwidacyjnego, prof. Chrzanowski, który też wygłosił bardzo znamienne przemówienie, wywodząc m. in. co następuje: . . . Szczególną wagę przypisać należy propagandzie po tamtej stronie granicy. Rząd stawiał już konsulatowi większe sumy na ten cel do dyspozycji, aby umożliwić szeroko zakrojoną akcję uświadamiania żywiołu polskiego w pasie pogranicznym. Z szczególnem zadowoleniem powitał mówca wdrożoną nareszcie akcję kolonizacyjną poza granicami państwa. W planie przewidziany jest wykup większych posiadłości przez Polaków i osadzanie na nich polskich robotników sezonowych. W ten sposób stworzy się zwarte obszary językowe, które staną się podporą dla mieszkającego w rozsypane żywiołu polskiego. Obowiązkiem Związku O. K. Z. jest zwrócić uwagę emigrujących obywateli polskich (robotników sezonowych) na te urządzenia. Tylko przez planową akcję można w przyszłości niewyzwolone kręsy połączyć z matczyną. Kolonizację przeprowadzać się będzie za pomocą polskich kredytów państwowych, rozdzielanych przez konsulaty polskie. Każdy odbiorca kredytu musi zaświadczyć swą polskość przez poręczyciel. Niedługo już, a wybrzeże polskie sięgać będzie od Szczecina do Rygi i Polska zajmie należne sobie stanowisko w świecie”.

Tyle Deutsche Tageszeitung. Nam stwierdzić wypadnie, że:

1. dnia 17 sierpnia r. b. nie było żadnego zjazdu delegatów Związku O. K. Z. ani w Poznaniu, ani gdziekolwiek indziej;

2. wobec tego nie mógł na nim nikt przemawiać, a w szczególności
3. „kierownik polskiego Urzędu Likwidacyjnego, prof. Chrzanowski“, bo kierownika Urzędu Likwidacyjnego i profesora o tem nazwisku w Poznaniu niema;
4. nie powstały zatem, ani też nie istnieją żadne projekty kolonizowania niemieckiego pogranicza wschodniego polskimi robotnikami sezonowymi. Pomysł ten zresztą jest, wobec znanej polityki mniejszościowej, kolonizacyjnej i Sofortprogrammów rządu pruskiego, tak groteskowy i absurdalny, że nikt w możliwość takich zamiarów po stronie polskiej nie uwierzy, ani nawet bezkrytyczny i zacietrzewiony zwolennik Deutsche Tageszeitung.

Możemy w końcu zapewnić, że Związek O. K. Z. nie myśli o żadnych zdobyciach na cudzym terytorjum, tylko broni i bronić będzie zawsze, to co posiadamy. Wie o tem Deutsche Tageszeitung dobrze. Bredząc o „irredencie polskiej od Rygi aż do Szczecina“, zapomina, że sama codziennie niemal wyciąga rękę po polskie wybrzeże pomorskie i woła o zwrot tak zw. korytarza gdańskiego. Życzymy jej zrozumienia, że takie postępowanie jest obłudą aż nadto przejrzystą, a przede wszystkim życzymy jej — lepszego korespondenta poznańskiego, nietylko „poufego“, ile więcej dbałego o swoje obowiązki. Braku prawdziwych i ścisłych informacji nie wyrówna się fantazjami i kłamstwem, w dodatku tak kiepsko i niezdarnie skleconemi.

Na zarzuty kłamliwe, odnoszące się do polskich placówek konsularnych jak i do rządu polskiego, nie naszą rzeczą jest odpowiadać. Wierzymy, że zajmą się nimi odpowiedzialne czynniki rządowe.

Z DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU OBRONY KRESÓW ZACHODNICH

Działalność gospodarcza i polityczna Związku Obrony Kresów Zachodnich w r. 1927

W nawiązaniu do referatu p. dyrektora Korzeniewskiego, wygłoszonego na ostatniem zebraniu Rady Naczelnej Związku na temat „podstawowych problemów politycznych, traktowanych przez Z. O. K. Z. w roku bieżącym“, którego streszczenie podaliśmy w ostatnim numerze pisma naszego, podajemy dzisiaj wyciąg z referatu p. Kudlickiego, odnoszący się do bieżącej działalności politycznej i gospodarczej Związku.

Wyciąg poniższy wespół z referatem p. Korzeniewskiego daje pogląd na całokształt działalności politycznej Związku.

Wielka uroczystość narodowa zorganizowana wprawdzie nie wyłącznie przez Związek, ale przy lwiej pomocy i inicjatywie z jego strony w dniu 20 maja na G. Śląsku, t. j. w rocznicę plebiscytu, zgromadzawszy dziesiątki tysięcy ludności śląskiej była potężną manifestacją i dobitną odpowiedzią na zakusy niemieckie na G. Śląsk na terenie międzynarodowym oraz ich podjazdową robotę na terenie wewnętrznym.

Ważne znaczenie polityczne posiada zorganizowany przez Okręg Środkowy Związków zjazd pogranicza Prus Wschodnich z współudziałem przedstawicieli Kół naszych, położonych na tym terenie, reprezentantów władz państwowych oraz rozmaitych innych czynników społecznych pasa granicznego. Zjazd ten miał za zadanie stwierdzić rozliczne potrzeby tego

terenu, skoordynować działalność władz państwowych i czynników społecznych w kierunku usunięcia tych niedomagań, nastroić społeczeństwo tamtejsze na kwestję ważności Prus Wschodnich oraz konieczność silnego oddziaływania na Polaków tamtejszych. Rezultaty tego zjazdu w postaci licznych dezyderatów, wniosków i uchwał ujęto w obszerny memoriał, doręczony władzom państwowym, domagając się jednocześnie powołania specjalnej komisji dla stałego i systematycznego rozważania i pilnowania spraw, wynikających z potrzeb tego terenu. Rozliczne, konkretne potrzeby zostały już przedstawione czynnikom rządowym i są w toku pozytywnego załatwiania. Najważniejsze z nich, to uzyskanie pieniędzy na budowę szkół w Grajewie i Kolnie, na budowę gimnazjum w Grajewie, rzeźni w Rączkach, kolei Łomża-Kolno i wiele innych. Zagadnienia te, pozornie specyficznie oświatowe lub dotyczące poziomu cywilizacyjnego tych ośrodków, położonych na terenie pogranicza Prus Wschodnich, o tyle muszą interesować Związek i wymagać z jego strony interwencji, ile że rozchodzą się o Polaków, zamieszkujących Prusy Wschodnie, którzy w ruchu granicznym do miast tych przybywają, o nich zbierają informacje i w uzależnieniu od wrażenia, jakie środowiska te na nich wywierają oraz od tempa rozwoju tych środowisk, w dużym stopniu uzależniają nie tylko swoje pozytywne ustosunkowanie się do Polski, ile negatyw-

ne do mylnych i fałszywych informacji niemieckich, zmierzających do zohydzenia Polski.

Zagadnieniu pomorskiemu poświęcał Związek w minionym czasokresie sprawozdawczym szczególnie dużo uwagi. Podkreślić wypada obszerny i poważny memoriał, złożony w Min. Spraw Wewnętrznych, a ujmujący całokształt najważniejszych i najistotniejszych potrzeb terenu pomorskiego. Poruszano w memoriale tym m. in. następujące problemy: kwestię potrzeb rolnych i kredytów dla rolnictwa, kwestię wielkiej własności niemieckiej na Pomorzu w związku z likwidacją i reformą rolą, niebezpieczeństwo wynikające z stale się powiększającego niemieckiego stanu posiadania, sprawy komunikacyjne, szczególnie konieczność przyspieszenia budowy linii kolejowej Bydgoszcz—Gdynia, kwestię portu w Gdyni, uregulowanie ruchu lotniskowego, wreszcie kwestię kościoła unijnego, prasy niemieckiej, niemieckiej akcji oświatowej i roboty politycznej itp. W związku z uregulowaniem ruchu lotniskowego zaproszony został Związek do współpracy w powołanej przez rząd Komisji Ankiетowej.

Zagadnienie niemieckiego kościoła unijnego, rozpatrywane przez Związek już kilka lat temu, weszło w minionym czasokresie w nową fazę zainteresowań naszych. Przystąpiono do zebrania materiału statystycznego z województwa pomorskiego i poznańskiego, dot. ilości parafii protestanckich obsadzonych i nieobsadzonych przez pastorów, przynależności państwowej pastorów, liczby dusz w poszczególnych parafiach itp. Materiał ten zostanie w najbliższym czasie skompletowany i będzie podstawą do dalszych prac, podejmowanych przez Związek w okresie następnym w zakresie kościoła unijnego.

Sprawa likwidacji i opcji siłą rzeczy w roku 1927 zejść musiała na plan drugi czy trzeci. Niemniej jednakże nie zaprzestał Związek dalszego interesowania się temi problemami. Szczególnie podkreślić trzeba rozliczne interwencje, podejmowane w roku bieżącym w sprawie pozytywnego załatwienia likwidacji elektrowni miejskiej w Bydgoszczy, przeprowadzonej wreszcie według pierwotnych wniosków Związku i interwencję w sprawie likwidacji wielkich majątków ziemskich, szczególnie krotoszyńskich, także pozytywnie załatwioną.

Biuro Powództw Cywilnych zorganizowane przy Delegaturze naszej w Warszawie w dalszym ciągu przygotowuje materiały dla mających przed Mieszanym Trybunałem Rozjemczym w Paryżu nastąpić rozpraw w sprawie odszkodowań za straty i zniszczenia, spowodowane przez Niemców.

W wolnych wnioskach ostatniego zebrania Rady Naczelnej w Warszawie wypłynęła sprawa zainteresowania się przez Związek budową szkoły handlowej w Gdyni. Sprawą tą zainteresował się Związek wydatnie na zaproszenie czynników rządowych i w ścisłym porozumieniu z nimi przystąpił do realizowania pierwotnego projektu. Powołano komitet organizacyjny, który podjął wstępne prace, ustalając charakter szkoły, miejsce jej, rozmiary itd. Ustalono jednocześnie potrzebę stworzenia w Gdyni t. zw. szkoły handlu morskiego i techniki portowej o charakterze „szkoły średniej. Miejsce na budowę już jest wyznaczone, zapoczątkowanie prac budowlanych nastąpić ma jeszcze w roku bieżącym tak, aby na początek następnego roku szkolnego budynek ten choć w części wykończony został i umożliwił przynajmniej częściowe uruchomienie pierwszego kursu już w roku szkolnym 1928/29.

Na tem miejscu wspomnieć jeszcze trzeba o delegacji Związku, trzykrotnie przyjętej przez p. Prezydenta Rzeczypospolitej. Raz w Poznaniu w miesiącu lutym w czasie jego pobytu w Wielkopolsce, drugi raz w Racotach, w czasie pobytu w rezydencji letniej Wielkopolski, wreszcie trzeci raz w Katowicach, w czasie ostatniego pobytu jego na Śląsku,

gdzie przy okazji tej złożony jemu został obszerny memoriał o potrzebach Górnego Śląska.

Istniejący przy Centrali Wydział Prasowy zajmuje się śledzeniem prasy polskiej i niemieckiej, krajowej i zagranicznej, zużytkowując materiał zebrany do wydawnictw, publikacji, komunikatów itp. W ważnych sprawach politycznych z zakresu spraw polsko-niemieckich oraz w sprawach organizacyjnych i prac Związku wysyła Wydział ten do całej prasy komunikaty, których w czasokresie sprawozdawczym ukazało się 50, w tem większych artykułów 4.

Poza powyższą działalnością zajmuje się Wydział Prasowy akcją wydawniczą.

I tak od 10 marca począwszy zamieniono dawniejszy na powielaczu odbijany Biuletyn na dwutygodnik pod nazwą Strażnica Zachodnia, bity w 1.000 egzemplarzy o objętości 6 stron in quarto jako pismo przeznaczone dla utrzymania kontaktu między naczelnymi władzami Związku a Kołami, członkami i sympatykami. Dotychczas ukazało się 18 numerów dwutygodnika.

Niezależnie od tego kontynuuje Związek wydawanie kwartalnika Strażnica Zachodnia, utrzymanego na poważnym poziomie naukowym. W minionym czasokresie sprawozdawczym ukazały się dwa numery za pierwsze dwa kwartały bież. roku, pierwszy objętości 7, drugi nieomal 12 arkuszy. Nakład wynosi 1.000 egzemplarzy. Wydanie trzeciego numeru na rok bieżący doznaje opóźnień z powodu nagłego zgonu twórcy i redaktora Strażnicy śp. dr. Tyca.

Poza powyższymi periodycznymi wydawnictwami ukazały się w ciągu roku bieżącego nakładem Związku następujące publikacje: Polska Zachodnia, Rocznik II. ZOKZ., zbiór artykułów anonimowego autora pod nazwą „Irredenta niemiecka”, omawiających działalność niemieckich organizacji na terenie Polski, broszura na temat „Sprawa szkolna na G. Śląsku”, poświęcona popularnemu omówieniu problemu szkolnego na Śląsku, poważna praca p. Suchowiaka pod nazwą „Szkolnictwo niemieckie w Poznańskim i na Pomorzu”, będąca rzeczową odpowiedzią na kłamliwą publikację niemieckiego działacza szkolnego Dobbermanna, przedstawiającego w fałszywym świetle szkolnictwo niemieckie na ziemiach zachodnich, wreszcie poważne dzieło p. Bagińskiego, omawiające zagadnienie dostępu Polski do morza. Pracą p. Suchowiaka zainteresowało się niemieckie biuro sejmowe, prosząc o prawo wydania pracy tej w języku niemieckim. Tłumaczona praca już się ukazała.

Dyrekcja Związku nadaje począwszy od 6 maja raz w tygodniu najważniejsze wiadomości polityczne z zakresu spraw polsko-niemieckich i wiadomości organizacyjne przez poznańską stację radiową oraz dość często przez stację warszawską. Niezależnie od komunikatów tych w minionym czasokresie sprawozdawczym wygłoszono przez radio poznańskie i warszawskie kilka obszerniejszych referatów m. i. jeden poświęcony kolonjom letnim, a drugi objazdowi Reduty po ziemiach zachodnich.

Z okazji odłożenia zjazdu Polaków z zagranicy zwołał Wydział Prasowy konferencję przedstawicieli wszystkich pism miejscowych i pozamiejscowych celem poinformowania ich o powodach i przyczynach odłożenia zjazdu, a w okresie objazdu Reduty po ziemiach zachodnich zorganizowano wyprawę automobilową prasy poznańskiej do Biedruska na przedstawienie „Księcia Niezłomnego” dla uwypuklenia znaczenia tej akcji Związku oraz celem spowodowania w pismach poznańskich recenzji o przedstawieniu w Biedrusku, mogących być reklamą dla kilka dni później odbywającego się spektaklu w Poznaniu.

Dużą bolączką terenu zachodniego jest nieuregulowana dotychczas kwestja rent, ciążyących na osadach b. pruskiej komisji kolonizacyjnej, szczególnie nieuregulowana kwestja prawnego tytułu własności. Osadnicy Polacy, którzy w niejednych wypadkach gospodarzą już 7 lat na danych osadach, do dnia dzisiejszego nie otrzymali przewłaszczenia. Ten stan rzeczy powoduje duże trudności natury gospodarczej oraz wywołuje niepotrzebne fermenty wśród osadników. Sprawą tą zainteresował się Związek, zwołując do Poznania konferencję zainteresowanych czynników rządowych i społecznych, na której przedstawił w wyczerpująco i merytorycznie opracowanym referacie całokształt zagadnienia tego. Obecni na posiedzeniu tem przedstawiciele Urzędów Ziemskich, zapoznawszy się z materiałem Z. O. K. Z., postanowili przedstawić go centralnym czynnikom rządowym i tą drogą wyjednać pozytywne rozwiązanie problemu. Związek uważa, że pusuując niezadowolone osadników, stworzy z nich najlepszy wal ochronny dla ziem zachodnich.

Z pośród bieżących spraw politycznych i gospodarczych Śląska wymienić należy stałe interesowanie i opiekowanie się drobnym przemysłem i kupiectwem na G. Śląsku, interesowanie się sprawami parcelacyjnym, wreszcie współdziałanie Związku przy wyborach do samorządów, jakie się w ciągu roku bieżącego w rozmaitych środowiskach Śląska powtarzały, przyczem działalność Związku szła zawsze w kierunku jednolitego frontu polskiego oraz najlichnieszego udziału Polaków przy wyborach.

Z pośród dalszych bieżących poczyniła politycznych wymienić jeszcze wypada liczne interwencje w sprawach niemieckiej akcji politycznej i ekonomicznej na Śląsku, dostarczanie czynnikom kompetentnym informacji w sprawie rzeźkowego wykupu przez Niemców szeregu cukrowni na terenie Wielkopolski i t. p.

Traktat handlowy, jak w dawniejszych latach, tak i w minionym czasokresie sprawozdawczym był przedmiotem zainteresowań Związku. W materji tej utrzymywano stały kontakt z czynnikami rządowymi, dostarczając im materiałów i fragmentarycznych opracowań naukowych.

Już w roku zeszłym Związek interweniował w sprawie traktatu u czynników najbardziej kompetentnych, tj. u ministra spraw zagranicznych, otrzymując zapewnienie niuśtepliwości zwłaszcza w zakresie t. zw. osiedlania. Obecnie uwaga Związku stale jest zwrócona na ten problem i sądząc z obecnej sytuacji, nie należy się obawiać zmiany stanowiska, ani podjęcia na nowo rokowań.

Wycieczka działaczy społecznych i członków towarzystw sportowych z Westfalji w Warszawie

O której pisaliśmy w dwóch ostatnich numerach naszego pisma, zawiątała w środę, dnia 5 do Warszawy. Miłych gości spotkali na dworcu przedstawiciele Z. O. K. Z., komisji kulturalno-oswiatowej, rządu i miasta oraz orkiestra wojskowa I. p. a. najc. Wycieczkę powitał prezes Koła Warszawskiego Z. O. K. Z. dr. W. Stefański. W odpowiedzi przemówił kierownik wycieczki p. Kłowski, wiceprezes Związku Polaków w Niemczech na Okręg Westfalski, wskazując na cel wycieczki oraz dziękując za tak serdeczne przyjęcie w stolicy Rzplitej. Po dokonaniu zdjęć fotograficznych, wycieczka udała się przy dźwiękach marsza przez salony recepcyjne na kwatery do gimnazjum W. Górskiego. Po krótkim wypoczynku i posiłku zwiedzono pobieżnie centrum miasta i zapoznano się z wystawą stałą w Zachęcie Sztuk Pięknych. Niezatarłe wrażenie pozostawił na wszystkich uczestnikach „Grunwald” Matejki.

Wieczorem odbyła się w gimn. Górskiego wieczornica dla uczestników wycieczki, przedstawiceli władz i miejscowego społeczeństwa. Po przemówieniach dr. Stefańskiego, kierownika Okręgu Środkowego Z. O. K. Z., Lenartowicza i odpowiedzi kierownika wycieczki nastąpiła część koncertowa. Orkiestra szkolna gimn. Górskiego odegrała wiązaną melodię polskich oraz hymny narodowe. Wzruszająco deklamował weteran scen polskich, Józef Kotarbiński, śpiewała pani Reczko. Miła pogawędka i tańce dopełniły całości. Następnego dnia wycieczka zwiedzała Stare Miasto, zamek, katedrę i Muzeum Narodowe. Po południu odbyły się na boisku Legji zawody piłki nożnej między wchodzącą w skład wycieczki reprezentacją polskich drużyn Westfalji a Legją warszawską. Przed rozpoczęciem zawodów p. pułk. Krzyski serdecznie powitał drużynę naszych rodaków z Niemiec, uprawiającą sport pod barwami narodowymi wśród obcych, oraz wręczono sobie wzajemnie wiązanki świeżych kwiatów. Mecz przyniósł zasłużone wielocyfrowe zwycięstwo gospodarzom w stosunku 13:0 (6:0). Porażkę gości przypisać należy słabemu zgraniu drużyny. Legja grała dobrze, pokazując gościom poziom sportu w Polsce.

Wieczorem uczestnicy udali się do Teatru Wielkiego na „Hrabinę”. Trzeciego dnia wycieczka zwiedziła pałac Łazienkowski i park Skaryszewski, poczem, żegnana serdecznie wyruszyła z Dworca Wschodniego o godz. 20,00 w dalszą podróż do Lwowa i Krakowa.

Zebrań organizacyjne Komitetu „Gwiazdka dla dziecka polskiego w Niemczech” w Warszawie

Dnia 18 bm. odbyło się w lokalu Z. O. K. Z. zebranie organizacyjne Komitetu „Gwiazdki dla dzieci polskich w Niemczech”. Komitet zawiązał się przy Komitecie „Przyjęcia dzieci polskich z Niemiec na kolonie letnie”. Protektorat nad Komitetem „Gwiazdki dla dziecka” objęła p. wojewodzina Helena Sołtanowa. Po zreferowaniu przez kierownika Okręgu Środkowego Z. O. K. Z., p. St. Lenartowicza celów Komitetu oraz organizacji pracy przez p. inż. Pietruszkę przystąpiono do wyboru władz. Na prezesa powołano p. inż. M. Pietruszkę, na wiceprezesa p. Drozdowskiego, skarbnika — p. Seweryna Junga, sekretarkę — p. d-rówą Wa'denbergową. Do Komisji prasowej powołano p. red. E. Sukertową, redaktora p. L. Roquigny. Do komisji szkolnej p. St. Hann, d-rówą Białokurówą. Do komisji zbórki p. d-rówą Sawicką, p. mec. Kłoczewską, d-rówą Stefańską, p. Pietruszkową i p. Sokolnicką.

Chleb dla swoich

W powiatowym mieście województwa poznańskiego nabyć można komunikacją nabyć można hotel — 15 pokoi gościnnych, restauracja 5-pokojowa, mieszkanie 4-pokojowe, sala 150 m², skład kolonialny, stajnia masywna na 30 koni, chlewy, śpichlerz, 1 morga ogrodu przy domu, zajazd brukowany 1-morgowy, własne wodociągi i światło elektryczne. Do objęcia (nieruchomości i towarów) potrzeba około 20 tysięcy dolarów.

W ruchliwym mieście powiatowym Poznańskiego nabyć można cegielnię o produkcji rocznej 2 milionów cegieł, maszynny m. Raupach-Görlitz do wszelkiego rodzaju wyrobów ceglarskich i sączków wraz z wilą 8-pokojową, parkiem, ogrodem, 50 morgami roli i innymi zabudowaniami mieszkalnymi i gospodarczymi.

W dużym mieście powiatowym Poznańskiego nabyć można korzystnie 3 kamienice: 1. 4 mieszkania 8-pokojowe i 4 — 4-pokojowe; 2. 3 składy

i 6 mieszkań 5-pokojowych; 3. 2 składy i 2 mieszkania 6-pokojowe. Ewent. możliwość zamiany na większy dom czynszowy w Poznaniu lub w większym mieście G. Śląska.

W centrum ruchliwej miejscowości pogranicznej Poznańskiego jest do nabycia dom (4 pokoje i kuchnia — obszerne piwnice) z zabudowaniami gospodarczymi i 1-morgowym ogrodem owocowo-warzywnym, nadający się na urządzenie mleczarni i t. p. Cena bardzo umiarkowana.

Do nabycia dom parterowy, 8-pokojowy ze stajnią i śpiżniami oraz małym ogrodem nadający się na handel zbożowy i t. p. Cena 55.000 złotych przy wpłacie 30.000 złotych.

W centrum powiatowego miasta Pomorza można wykupić z rąk niemieckich na dogodnych warunkach nieruchomość, korzystnie położoną i zajętą przez handel papieru oraz drukarnię.

Na Pomorzu nadarza się korzystna okazja nabycia nieruchomości miejskiej: kamienicy 4-piętrowej (10 lokatorów) z 1-morgowym ogrodem warzywnym i owocowym oraz warsztatu reperacji maszynami z zapędem elektrycznym i 5-morgowym placem budowlanym, położonym przy głównej ulicy miasta.

Jest do nabycia od zaraz oberża pod Toruniem z dużą salą i ogrodem. Wobec bliskości obozów żołnierskich klientela zapewniona. Potrzeba gotówki przy kupnie 15 tysięcy złotych.

W ruchliwym mieście Pomorza mogą osiąść: lekarz-dentysta, fotograf, mleczarz, bednarz, szklarz i ogrodnik, których brak tam się daje odczuwać. Potrzebny jest mniejszy kapitał na zaprowadzenie się.

Bliższych informacji udzieli Dyrekcja Związku Obrony Kresów Zachodnich w Poznaniu, ul. Fredry 7, nr. telefonu 40-56.

WIADOMOŚCI ORGANIZACYJNE

OKRĘG POMORSKI

Tuchola. Dnia 7 października odbyło się w Tucholi walne zebranie tamtejszego Koła Z. O. K. Z. Zebranie zajął prezes Koła, p. prof. Gius, który też złożył obszerne sprawozdanie z działalności Zarządu, odczytując na zakończenie § 50 statutu, dotyczący sprawy wyboru Zarządu Koła. Następnie wysłuchano sprawozdania skarbnika Koła. Po sprawozdaniach walne zebranie dokonało wyboru prezydium zebrania, które miało przeprowadzić wybory nowego Zarządu. Przewodniczącym zebrania został p. dr. Prais, sekretarzem p. Jan Wilant. Dr. Prais podziękował ustępującemu Zarządowi za intensywną pracę i zaproponował ponowny wybór dotychczasowych członków Zarządu, jakoteż rozszerzenie Zarządu o dwu nowych członków. Zebrani propozycję przyjęli, poczem jednomyślnie zostali wybrani pp.: prezes Walerjan Gius — prof. seminarium, wiceprezes dr. Prais — lekarz, sekretarz Aleksander Gliński — naucz. szkoły wyd., zast. sekretarza Dobbek — rendant Pow. Kasy Oszcz., skarbnik Alojzy Śpica — kierownik „Rohika”.

OKRĘG ŚRODKOWY

Warszawa. W dniu 21. 10. w sali odczytowej Gimnazjum I. Miejskiego dr. Wacław Stefański wygłosił odczyt p. t. „Udział młodzieży w akcji Z. O. K. Z.” W imieniu uczniów dyrektor gimn. prof. Łoziński zgłosił gotowość założenia Koła Szkolnego Z. O. K. Z. oraz zadeklarował czynny udział uczni w zbieraniu darów gwiazdkowych dla dzieci polskich w Niemczech.

Pabjanice. W dniu 15 października na zebraniu, złożonym głównie z młodzieży szkolnej, wygłosił prezes Okręgu Środkowego, p. F. Bakowski, odczyt p. t. „Ludność polska w Niemczech”. Po odczycie omawiano z członkami zarządu Koła Pabjanickiego niektóre sprawy, związane z koloniami letniskowymi dla dzieci w Niemczech.

Łódź. W dniu 16 października pod przewodnictwem prezesa Okręgu Środkowego, p. F. Bakowskiego, przybyłego z Warszawy odbyła się konferencja Zarządu Koła, p. Pogonowskiego oraz członków Zarządu p. Adamowiczowej i pp. Karlińskiego, Kaszubskiego, Nowackiego i Olczaka. Omówiono wy-czerpująco przyczyny niektórych niedomagań organizacji miej-

scowej i ustalono program czynności na najbliższe dwa miesiące.

Zgierz. W dniu 16 października prezes Okręgu Środkowego, p. F. Bakowski na zebraniu liczącym około 80 osób, wygłosił odczyt p. t. „Ludność polska w Niemczech”. Następnie część pozostałych osób po wysłuchaniu krótkiego referatu o celach i pracy Z. O. K. Z. zawiązała Koło Zgierskie Z. O. K. Z., wybierając Zarząd tymczasowy w osobach p. Z. Lazara (przewodniczący) oraz pp. Krakowskiej, J. i M. Jankowskiej i pp. J. Krapzego i A. Szeunerta.

PRZYBORY do wszelkich sportów

Sprzęty do gimnastyki

dla wojska, szkół, towarzystw sportowych oraz do gimnastyki domowej

poleca w wielkim wyborze

DOM SPORTOWY Poznań

Św. Marcin 14

Telefon 5571

Na sezon zimowy polecamy wielki wybór śniegowców i kaloszy

Cenniki i katalogi wysyłamy na życzenie bezpłatnie!

ZJEDNOCZONE ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE K. SCHEIBLERA i L. GROHMANA

Spółka Akcyjna w Łodzi

Skrót telegraficzny: Zjednoczone-Łódź

Zarząd - Biuro Głównie: ul. Targowa 65

Oddział Sprzedaży: ulica Fabryczna 6

SKŁADY KOMISOWE:

Poznań - ul. Wielka 8¹ — Katowice - ul. Młyńska 12
Lwów - Rynek 24 — Kraków - ul. Mikołajska 9

ZAKŁADY WYRABIAJĄ:

Przędzę bawełnianą, wątkową i osnowną,
nitkowaną, pończoszną, farbowaną,
gazowaną, merceryzowaną itd. itd. —
Tkaniny bawełniane wszelkiego rodzaju
w stanie surowym i bielonym, towary
farbowane, drukowane, zakardowe i t. d.

Dyrekcja Związku Obrony Kresów Zachodnich:

Centrala i Okręg Poznański: Poznań, ul. Fredry 7, tel. 40-56 — Okręg Śląski: Katowice, ul. Pocztowa 16, tel. 20-71
Okręg Pomorski: Toruń, ul. Franciszkańska 14, tel. 393 — Okręg Środkowy: Warszawa, Nowy Świat 21, tel. 51-875

Czcionkami drukarni „Poradnika Gospodarskiego” w Poznaniu, ulica Seweryna Mielżyńskiego 24, telefon 23-65

i 6 mieszkań 5-pokojowych; 3. 2 składy i 2 mieszkania 6-pokojowe. Ewent. możliwość zamiany na większy dom czynszowy w Poznaniu lub w większym mieście G. Śląska.

W centrum ruchliwej miejscowości pogranicznej Poznańskiego jest do nabycia dom (4 pokoje i kuchnia — obszerne piwnice) z zabudowaniami gospodarczymi i 1-morgowym ogrodem owocowo-warzywnym, nadający się na urządzenie mleczarni i t. p. Cena bardzo umiarkowana.

Do nabycia dom parterowy, 8-pokojowy ze stajnią i śpiącherzami oraz małym ogrodem nadający się na handel zbożowy i t. p. Cena 55.000 złotych przy wpłacie 30.000 złotych.

W centrum powiatowego miasta Pomorza można wykupić z rąk Niemiecich na dogodnych warunkach nieruchomości, korzystnie położoną i zajętą przez handel papieru oraz drukarnię.

Na Pomorzu nadarza się korzystna okazja nabycia nieruchomości miejskiej: kamienicy 4-piętrowej (10 lokatorów) z 1-morgowym ogrodem warzywnym i owocowym oraz warsztatu reperacji maszynami z zapędem elektrycznym i 5-morgowym placem budowlanym, położonym przy głównej ulicy miasta.

Jest do nabycia od zaraz oberża pod Toruniem z dużą salą i ogrodem. Wobec bliskości obozów żołnierskich klientela zapewniona. Potrzeba gotówki przy kupnie 15 tysięcy złotych.

W ruchliwym mieście Pomorza mogą osiąść: lekarz-dentysta, fotograf, mleczarz, bednarz, szklarz i ogrodnik, których brak tam się daje odczuwać. Potrzebny jest mniejszy kapitał na zaprowadzenie się.

Bliższych informacji udzieli Dyrekcja Związku Obrony Kresów Zachodnich w Poznaniu, ul. Fredry 7, nr. telefonu 40-56.

WIADOMOŚCI ORGANIZACYJNE

OKRĘG POMORSKI

Tuchola. Dnia 7 października odbyło się w Tucholi walne zebranie tamtejszego Koła Z. O. K. Z. Zebranie zajął prezes Koła, p. prof. Gus, który też złożył obszerne sprawozdanie z działalności Zarządu, odczytując na zakończenie § 50 statutu, dotyczący sprawy wyboru Zarządu Koła. Następnie wysłuchano sprawozdania skarbnika Koła. Po sprawozdaniach walne zebranie dokonało wyboru prezydium zebrania, które miało przeprowadzić wybory nowego Zarządu. Przewodniczącym zebrania został p. dr. Prais, sekretarzem p. Jan Wilant. Dr. Prais podziękował ustępującemu Zarządowi za intensywną pracę i zaproponował ponowny wybór dotychczasowych członków Zarządu, jakoteż rozszerzenie Zarządu o dwu nowych członków. Zebrani propozycję przyjęli, poczem jednomyślnie zostali wybrani pp.: prezes Walerjan Gus — prof. seminarjum, wiceprezes dr. Prais — lekarz, sekretarz Aleksander Gliński — naucz. szkoły wydź., zast. sekretarza Dobbek — rendant Pow. Kasy Oszcz., skarbnik Alojzy Śpica — kierownik „Rolnika”.

OKRĘG ŚRODKOWY

Warszawa. W dniu 21. 10. w sali odczytowej Gimnazjum I. Miejskiego dr. Wacław Stefański wygłosił odczyt p. t. „Udział młodzieży w akcji Z. O. K. Z.” W imieniu uczniów dyrektor gimn. prof. Łoziński zgłosił gotowość założenia Koła Szkolnego Z. O. K. Z. oraz zadeklarował czynny udział uczni w zbieraniu darów gwiazdkowych dla dzieci polskich w Niemczech.

Pabjanice. W dniu 15 października na zebraniu, złożonym głównie z młodzieży szkolnej, wygłosił prezes Okręgu Środkowego, p. F. Bąkowski odczyt p. t. „Ludność polska w Niemczech”. Po odczycie omawiano z członkami zarządu Koła Pabjanickiego niektóre sprawy, związane z koloniami letniskowymi dla dzieci w Niemczech.

Łódź. W dniu 16 października pod przewodnictwem prezesa Okręgu Środkowego, p. F. Bąkowskiego, przybyłego z Warszawy odbyła się konferencja Zarządu Koła, p. Pogonowskiego oraz członków Zarządu p. Adamowiczowej i pp. Karlińskiego, Kaszubskiego, Nowackiego i Olczaka. Omówiono wy-czerpująco przyczyny niektórych niedomagań organizacji miej-

scowej i ustalono program czynności na najbliższe dwa miesiące.

Zgierz. W dniu 16 października prezes Okręgu Środkowego, p. F. Bąkowski na zebraniu liczącym około 80 osób, wygłosił odczyt p. t. „Ludność polska w Niemczech”. Następnie część pozostałych osób po wysłuchaniu krótkiego referatu o celach i pracy Z. O. K. Z. zawiązała Koło Zgierskie Z. O. K. Z., wybierając Zarząd tymczasowy w osobach p. Z. Lazara (przewodniczący) oraz pp. Krąkowskiej, J. i M. Jankowskiej i pp. J. Krauzego i A. Szeunerta.

PRZYBORY do wszelkich sportów

Sprzęty do gimnastyki

dla wojska, szkół, towarzystw sportowych oraz do gimnastyki domowej

poleca w wielkim wyborze

DOM SPORTOWY Poznań

Św. Marcin 14

Telefon 5571

**Na sezon zimowy polecamy wielki
wybór śniegowców i kaloszy**

**Cenniki i katalogi wysyłamy na życzenie
bezpłatnie!**